

Силен Жасмият

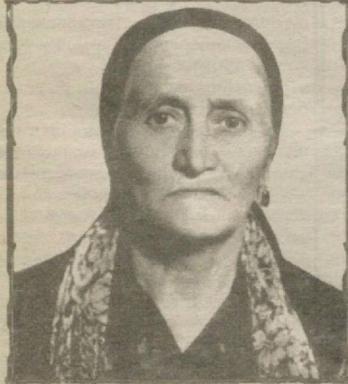
BA

9
сон
•
1 - 6 март
2000 йил

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамгармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамгармаси

“ОНАЖОН, КАЪБАМ ЎЗИНГ...”

Хаёт давом этаверади...

Суратда: Раҳматли
**ЗАРОФАТ аянинг фар-
зандлари, неваралари,
энваралари...**

Шундай кўшик бор:

- **Онажон, Каъбам ўзинг,
Сенсиз жаҳонни на қиласай...**

Каъба муқаддас саждагоҳ. Она эса табаррүк зот. Аллоҳдан кейин шу зоттагина сажда этмоқ буюрилган. Аслида, онанинг фарзандга меҳри, фидойилигини хеч ўлчови бормикин? Йўқ! Зарофатхон аҳам меҳри дарё ва фидойи она эди. У хали келинлик либослари эскирмай туриб бевалики кисматига кўнилган, сўнг бутун ҳаёти давомида турмуш машаққатларини енгил яшаган муnis ва мұхтарам аёл эди!

- Адамиз оғир бетоблиқдан сўнг казо қилгандарида ойим йигрма беш ёшда эканлар, - дейди аянинг ўғиллари Мўмин хожи Ортиков. - Ўшанда Тоҳиниса опам беш ёшда, синглим Саодат эса олти ойлик чақалоқ бўлган. Ойижонимиз бор умрларини биз фарзандларига баҳшида этдилар...

Тошкент шаҳарининг Шайхонтохур туманидаги Бўстон маҳалласида Зарофатхон аҳам яшаган жаннатмакон хонадан бор. Фарзандлар тез-тез шу ховлида йигилишади. Онанинг босган изларини тавоғ этиб, гардини кўзларига суринади. Зарофат аянинг катта кизи Тоҳиниса опа уй бекаси. Етти фарзандни тарбиялаб элга кўшиган. Ўғил - Мўмин хожи Ортиков ўзФА ўсимлик моддалари кимеси институтидаги директор мувовини. Кичик киз - Саодатхон Ортикова эса иқтисод фанлари доценти, профессор. Оналари бу учала фарзандига

бехисоб молу дунёни мерос қилиб қолдирмади, аксинча, одамийликнинг жамики аъло фазилатларини худди гавҳар доналарида уларнинг қалбига жойлади. Бу гавҳарлар ийлар ўтгани сайнин яраклаб, учовининг ҳам оиласларини файз нурига тўлдирди, уларни ахидут-инок қилиб бирлаштириди. Эндиликда келинлар, қўёвлар, набиralарнинг ҳаммалари ана шу физиёблиқ ичра кўнгиллари чоғи эл-юрги орасида иззатлари баланд! Зарофат аянинг ўн беш невара, қирқа якин зваралари агар бир жойга йигилсалар борми, ховли тўйхонага айланади. Соғинчли сухбатлар бошланади. Олти йил бурун 84 ўшларидаги хаётдан кўз юмған Зарофат аянинг яхшиликлари, эзгу ишлари тилга олинади...

- Покдомон, ҳалол аёл эдилар.

“Тош отганга сен ош отгин, қадамин-

гни ўйлаб боссанг, кейин пушаймон қилмайсан”, - дердилар. Қўнижӯши, маҳалла-кўйининг хизматида оёғи олти, кўли етти бўларди. Хастаоч нарсларни йўқлашни хеч канда қилмасдилар. Эвараларини жону-дилдан суюб, уларнинг пайпокчаларигаим кўзмунчок такиб кўярдилар, - дейди Саодат спа.

Аянинг келинлари Рашоҳон опа “Ойижонимиз бошқача аёл эдилар”, - деганларидаги товушларига титрўқ киради. Мўмин хожи ака, Тоҳиниса опанинг киприкларига ёш қалқийди. Шу сухбатларни тинглаётib кўнглимдан кечди: “Аслида ҳаммаям онасининг яхши кўради. Соғинади, хотирлайди. Лекин, бу оиласда онага мұхаббат тамоман ўзгача. Нима учун? Негаки, ана шу табаррүк зот болаларини оқ юваб, оқ тараб, ҳам

она, ҳам ота ўрнида уларга меҳр бера олган. Хеч бирини койимади, факат алқади, олқишилади. Асло ўқситмади. Меҳр нури ёғилиб турган кўш янглиғ иссиқ эди бу она! Шу кўшнинг ҳарорати фарзандлар қалбини мудом иситиб тураревади. Нафакат фарзандлар, балки набиralарнинг ҳамюар йўлларига нурли поён-доз тўшайди.

Зотан, она меҳри шу қадар курдатли, шу қадар улуғдир...”

Гулчехра
ЖАМИЛОВА

1-МАРТ - ЗУЛФИЯ ТАВАЛЛУДИ КУНИ

ЖУДА ЧИРОЙЛИ ЭДИНГИЗ...

УЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ШОИРАСИ ЗУЛФИЯ СУВРАТИГА ЧИЗГИЛАР

Устоз, менга ҳадя қўлган китобларингиздаги сувратларингизга узок термулиб, ҳар гал шундай шивирлайди: Жуда чиройли эдингиз, Зулфия опа!

Авваллари Сизнинг бағрингизга сингиб-синги, она-боладек кўришар эдик. Энди эса бағримизда китобларингиз...

Беадад шукрлар бўлсин-ким, Сиз билан узок йиллар бирга ишлаш насиб эти. Сизнинг факат юзу-кўзингизда эмас, сўзларингизда, фикрларингизда, ишга, ҳайтга, одамларга муносабатингида гўзаллик бор эди.

Кенг пешонангиз... Эх, бу пешона нималарни кўрамди. Катта, кенг, тўғри ва жуда узок йўлга ўшҳайди пешонангиз. Унинг шўри хам, яшнаган гулзори, боғи хам бор эди. Ақлли, тийрак, гўзл, талантли бўлиб туғиларингизни бу Яратганинг тухфаси эди. Ота-онангизнинг ёнган чироги, тўрт паҳлавон акангизнинг суюкли синглиси, халқимизнинг ҳассос шоираси, эътиқоди, иродаси мустахкам инсон бўлиб, яшаб, ижод қилганинг ҳаммамизга ибрат эди.

Кенг, тўғри, жуда узок йўл деганим-сиз бир умр тинмай йўл юрдингиз. Яъни, меҳнат йўйини қаддингизни тик, мағрур тутиб, сўз шамолларини енгил, иймони бутун ҳолда ҳақ, йўлида курашдингиз.

Бу йўлда сиз баланд чикиб, дингиз. Фарзандларингизни вояга етказдингиз. Ҳалқимизнинг зич, мустаҳкам сафлари га қўшдингиз.

Эҳ-хе, қанча китоблар, ўйлар, учрашувлар, қанча дўстлар ортиридингиз. Тогларнинг, уммонларнинг нариги томонида ҳам дўстларингиз, шеърятнинг муҳлислиги бор. Ҳиндистонда ёзган "Мушоира"нгизнинг ўзи фикримга бир мисол. Етимиш ўшингизгача "Саодат" журналига раҳбарлик қилиб, "Саодат" мактабни яратиш ҳам осон кечмади. Бу мактабда ўнлаб муҳбир қизлар сабоқ олди, пиши, етилди. Ҳалқ хизматидаги бўлди. Сизнинг "Саодат" саҳифаларига синглиган ҳароратли нафасингиз, ихчам, зуқко таҳрирларингиз, тақорламас Фикрларингиз тарихга ёзилди.

Сиз ишхонага кириб келганингизда хумор кўзларингизга бир қараб севиниб кетардик. Чунки сиз ёзганларимиз, таҳрир қилганингизни кечашингизда олиб кетган бўлардингизда, уларни "одам қилиб" келардингиз. Ва улар Сизга маъкул бўлганини кўзларингизданоқ билиб олардик. Ёзганларимиз ёхијасига "Яшанг!", "Балли!" деб имзо чекканингизни кўриб, катта мукофотлар олгандай, бойиб кетгандай, кечгача капалақдек учиб-кўниб ишлардик. Гоҳо эса кўзларингиз... Ҳижолатдан ерга кириб кета колсал, дердик. Сиз эса ҳар

даражада шеърларини бағрингизга маҳкам босиб, уйнингизга олиб кетганча тун бўйи ўқиб-ўқиб, таҳрир қилганингиз, гўзл сатрларидан кувониб, ҳаяжон билан "оқ йўл" тилаганингиз, ҳаммавакт кузатиб, терраб борганингиз... Мехрингизни қадрлаган шоғирларингиз бор ва на чора, вуҳудингизга заҳа етказганди ҳам бўлди. Лекин сиз њеч қачон улардан гина-кудурат қилмадингиз. Сиз ҳар биримиз янги уй олганимизда, фарзанд кўрганимизда, тўйларимизда совфа-салом билан катта бошингизни кичик қилиб, нақ кўш бўлиб, чараклаб кириб борардингиз уйларимизга. Ҳаммаёт тўлиб, яш

"Бу қадғон ишхонамда ўтар ғирок,
Аста-аста дўсту шоғир қетар ғирок.
Ва уйма-уй көзлуб юғар өтим ғирок,
Сир қуп келиб уйинизда мен бўлмасам..."
ЗУЛФИЯ

биришимизни хонангизга алоҳида алоҳида чорлаб, овозинги кўтмармай, ачиқтиззиқ сўзлар айтмай, она-лардек насиҳат қиласарингиз.

Фикр айтардингиз. Юрагимизга қайтадан чўғ ташлаб, калаванинг учини топиб-топиб берардингиз.

Сувратда хотиржам, беозор, худди фарзандларини катта йўлга солиб, улар ортидан мағрур қараб қолган бахтили онадай ўтарибиси. Ҳаётда шундай эдингиз. Кизингиз Ҳулкар Олимжонова яхши она бўлиб, фарзандларини набираларини вояга етказмоқда. Зуқко муаллима бўлиб, узок йиллар Тошкент Давлат университетида дарс берди. Уғлингиз Омон Республика Олий Мажлисида масъул ходим. Сиз қатор набиралар, эвзара-чеваралар кўрдингиз.

Шоғирларингиз... Дастанда шеърларини бағрингизга маҳкам босиб, уйнингизга олиб кетганча тун бўйи ўқиб-ўқиб, таҳрир қилганингиз, гўзл сатрларидан кувониб, ҳаяжон билан "оқ йўл" тилаганингиз, ҳаммавакт кузатиб, терраб борганингиз...

Сизнинг ўнлаб шоғирдларингиз ҳақида онадек меҳр ва куончакли, талабчалик билан ёзганларингизни ўқиб, ҳавасланаман. Бағри-кенглик, меҳри дарёлик шунчалик бўлур...

Эх, устоз, сувратингизга узок термула-термула уйимга симай, кенг йўлга чикаман. Қабрингизни зиёрат қилгани ошиқаман...

Санъат МАХМУДОВА

ТАНИШИНГ: Зулфия номидаги Давлат мукофоти номзодлари

Лайло СОАТО-ВА - Сирдарё вилоятининг Сирдарё туманидан. Тошкент Давлат миллий университети, ўзбек филологияси факультетининг 4-курслади. Гўзал шеърлар ёзди. Мана, Лайлонинг шеърларидан бири...

БАХОРНИНГ КУЛЛАРИ
Бахор гўзал, дилга пайваста,
Тонг шамоли эсмокда майин.
Борлигимга тизиб кўй-баста,
Чуғурлайди кушлар тинмайн.

Само узра баланд тутарлар,
Юлдузлари титраган тунни.
Кушлар олиб келаётирлар,
Гуллар билан ўралган кунни...

Махмуда КОДИ-РОВА - Жиззах вилоят телерадиокомпаниясида режиссёр асистенти бўлиб ишлади. Ёшлигидан шеърлар ёзди.

Унинг фалсафий руҳ билан йўғрилган шеърлари матбуотда кўйлаб эълон қилинган. Унинг "Дунё" деб аталган шеъри ўзига хослиги билан киши дикқатини тортади.

ДИЧ

Кимга бекам, кимларгадир армон дунё,
Кимга росту, баъзиларга ёлғон дунё.
Яхшиларнинг яхшилигин ошкор этиб,
Ёмонларнинг кимлишига ҳайрон дунё.
Янгилишалар, "вағосиздир, дунё", дерлар,
Омад келса, "баҳосиздир, дунё", дерлар.
Барчасига сабаб-бизнинг ўзимиздир,
Үйламасдан айтган аччик сўзимиздир.

Латофат ЖЎРАБОЕВА - Наманган вилояти, Уйчи туманида чоп этиладиган "Сұхбатдош" газетасида ишлайди. Турли мақола, очерклар ёзиб, шеърлари билан танилган.

Кулгулар титрайди, лабимда-
Ўйнайди аламли табассум.
Нигоҳлар кўз очар бағримда
Дейман: "Қисмат деганлари шум" ...
Сен ўзга. Биз ўзга одаммиз,
Унумтоқ азоби шунчалар?!
Яшнатиб турибди боянгиз-
Мендан-да бахтилор ғунчалар...

Насиба ЮСУПОВА - Хоразм воҳасининг Янгибозор тумани рўзномасида ишлайди. Унинг она юрт, гўзаллик ва муҳаббатини мадҳ этгувчи шеърлари ўз муҳлислиарини топган.

СЕНДА СИҒИНАМАН
Сен ўртаниш бўлсанг, сен ёниш бўлсанг,
Бахтим бекамлиги, сен болиш бўлсанг,
Беармон дилларда сен колиш бўлсанг,
Сенга сигинаман, сенга муҳаббат.

Йўлингда поёндоз тутмоқлик азал,
Итироб, аламлар ютмоқлик азал,
Фамларни көзгозга суртмоқлик азал,
Сенга сигинаман, сенга муҳаббат.

"Илҳомим париси" ўзингсан доим,
Сенга мензаганим кўёшим, ойим.
Барча сирларимга ўзингсан бойим,
Сенга сигинаман, сенга муҳаббат.

Саҳифани Басира САЙИД АЛИ тайёрлади

Хотинининг бевақт вафоти эркак бошига катта мусибат олиб келди. Беш бола онасиги чиркираб қолди. Аммо Акром хаёт синови олдида ўзини йўқотиб кўймади, етим қолган беш нафар фарзандига ҳам оталик, ҳам оналик меҳрини улашиш учун жонҳалак бўлди. Аммо ўйда аёлнинг, онанинг ўрнини ҳеч ким боса олмаслигини ичичидан хис қилди. Хотинининг йил марақаси иштказгач, отонаси ҳам унга уйланышни маслаҳат бериши. Сен эрталабдан кечгача ўйда бўлсанг, болалар учун онанинг меҳри керак, дейишди. Акром кўп ўйланди. Узун кечалар иситма аралаш аясини чакирган кизи бошида ўтириб чиққанда ҳам, бўйбасти онасига тортиб қолган тўнгич кизининг мунгли кўзларини кўрганда ҳам кўп ўйлади. Миясида қарама-каши фикрлар ружон үйнади. Ким, ким келаркин. Беш нафар норасиданинг кўксисида тош котган нюлоа фиғониги, кўзларидаги мунгни аритадиган бормикан? Ўзига ўхшаш тақдирлар... Аксасида ўтгай онаси үндай килибди, бундай килибди деган гапларни кўп эшитган ахир. Болаларига яхшилии қиласман деб, ёмонлик қилиб кўйишдан кўрди. Ахийи ёшлари бир жойга бориб қолган ота-онасининг ҳам эззилиб органини кўрган Акром ўйланшига розилик берди. Қариндош-уруглар топган бева аёл Максадхонга, беш болалари борлигини, улар билан тил топишиш учун фақатгина меҳр бериши лозимлигини қайта-қайта утириди. Хуллас, яхши ниятлар билан турмуш курилди.

Орадан бир йил ўтди. Ўртада фарзанд түғилиди. Ишга ёрта кетиб кеч кайтадиган Акром болаларининг кундан-кунга озиб-тўзиб кетаётганилиги, камгап, одамови бўлиб бораётганилиги сезди. Бир куни нимаям бўлдио онасини кўргани кириган Акром болаларининг ўйдан қочиб бувиси-

никига келиб ўтирганини устидан чиқди. Тўнгичи Мұҳаббат отасига кўзи тушиши билан ерга қарди. Ана шундагина Акром ўтгай она ва болалар ўртасида нимадир бўлаётганилигини сезди. Чолу кампирга "сир" бой бермасдан ҳол-ахвол сўраган бўлди-да, болаларни ўйга олиб кетди. Вақт топиб Мұҳаббат билан гаплашиб кўрди. У аввалига ҳеч

ришади. Бу орада бува хасталаниб касалхона-нинг реанимация бўлимига тушади. Қариндошурўҳамма шу ерга серқатнов. Ана шундай кунларнинг бирда ота Акромни хузурига чакириб: "Болам, биз бу дунёга устун бўлмаймиз. Шунинг учун кўзим очиқлигига сен уйланишинг керак. Нима, дунёда

ИККИ АЁЛ - ИККИ ҲАЁЛ

ЁКИ БИРИДА МУҲАББАТ БОШҚАСИДА НАФРАТ ҲИССИ БЎЛГАН ИККИ АЁЛ ҲАҚИДА

нимга бўлгани ўйқ деб кўяқолган эди. Жон қизим, очигини айт, нима бўлсанг фақат очигини айт, мен билишим керак дегандан кейин у кўзида ёш билан гапириб берди...

Акром ишга кетган чоғида Максадхон болаларни уриб-сийтаб, қарғаб кун бермас экан. Яна фиринг дессанг бошинги узиб оламан деб кўркитаркан. Акром бу гапларни эшитаркан ичада бир нарса чирт этиб узилиб кетгандай бўлди. Шундай бўлса-да ўзини босди.

Мурося-мадора юзасидан гоҳ Максадхон билан, ҳоз болалари билан гаплашиб кўрди. Яхши кунларга умид боғлади. Орада иккинчи фарзанд хам түғилди. Она эса ўтгай болаларга мөрб бойламади. Болаларни хатто ўз ўйларидан кўнгли сошиб, бувилариникадан бери келмайдиган бўлиб колишиди. Кари ота-она эса безовталана бошлашибди. Кунларнинг бирда Максад онасини кетиб, кайтиб келмади. Акром излаб бормади. Ҳайжотдай ҳовлида у яна беш бола билан қолаверди. Бу орада ота-онаси уни ўзларининг ўйига кўчириб кетиб, буларнинг ўйига укасини ўтказиши. Бува ва буви багрида болаларнинг кўргагига шамол тегди. Улар ҳам кекса бўлса, бот-бот хасталаниб ту-

бироз вақт ўтгач, Акром унинг муҳаббати мехридан меҳрхага ташна ўксик қалблар бирданига ёришиб кетганини сезди. Бир суз билан айтганда Эътибор болалар қалбига йўл топа билди. Ўйда шодон кулги, болаларнинг жарангдор қичкириги янгради.

Ҳаёт изига тушиб кетди. Тўнгич қизлари Мұхаббатни узатиши. Неварали бўлди. Эр-хотин ўғил-қизларни орзу ҳавасида юрган бир пайдада улар хонадонида Максадхон пайдо бўлди. Бир ўзи эмас, туман суди ижроши билан келди. Орадан ўн беш йил ўтгач ўй-жой давъо килиб, судга ариза бериби. Айтишларича, Максадхон бу ўйдан кетгандан кейин отасининг ўйига сифмаган. Турли ётоқхоналарда яшаб юрган. Ўй-жойли бўлиш пайига тушган.

Бу шунчаки бир ҳикоя эмас. Бу воқеа Тошкентдай азим шаҳарда тула маҳаллалардан бирда содир бўлган. Факат айрим мулҳозаларга бориб исмларни ўзгартирди, холос. Балки қонун Максадхон тарафдадир. Аммо ҳаётнинг ўзига хос ёзилмаган қонунлари ҳам бор. Сиз нима дейсиз?

**Мирзо ҲАМДАМ,
журналист**

ИШОНМАТИН ДЎСТИНГГА... ёхуд унинг шум қадами

Тонг. Туни билан ухламаган Жаҳонгир кўзларини ишқалаб ўрнидан турди. Деразадан тушаётган ёруғлардан кўзлари камшамгандек дераза томон борди. Қўёш нурларига маъюс тикилди. Офтоб нурнида деразада аск этган фамгин чехрасига кўзи тушиб диккат билан ўзига яна бир бор разм солди. Шу маҳал рўй берган воееви эслаб, даҳшатга туши. Унинг беҳосдан куч билан урилган муштингизнинг зарби деразани чил-чил килиб юборди...

Орзулар беланчагида юрган Жаҳонгир ўзини жуда баҳти сезарди. Гўё унинг учун севги ҳаёт манба. Боргандар сари бу ҳиссиятлари кучайиб боради.

Мавлудани севиб қолганида Жаҳонгир эндиғина 22 ўшига кирган эди. Эндиғина мактабни битирган Мавлуда эса 17 баҳорни қаршилаган маҳали эди. Оиласининг якка-ягона кизи бўлган Мавлуда ўшлигидан жуда эрка ўсан, табиатан ўтазо нозига эди. Унга мактабни тугатиши билан сочишилар кела бошлади. Лекин Мавлуда уларниң бирортига розилик бермади. Кўнглининг кўчасида ягона Жаҳонгир учун йўл бор эканлигини ота-онасига бир неча бор тушунириди. Ҳар бир ота-она ўз фарзандининг баҳти бўлишини истайди. Шу боисдан улар Мавлуданинг кўнглига қарашиб, хоҳишига карши чиқишмади. Кунлар ўтди. Вақт ўтган сайн иккى ўшнинг қалбидаги бир-бирағи бўлган муҳаббати тобора кучайиб боради. Ана шундай кунларнинг бирда тоғи саҳарда ногаҳон деразада турган буқлоглики, коғозга кўзи туши. Ажаблиниятни ўшишга тутинди. Мактубни ўқиркан оёқ-кўли бўшашига фалалати аҳволга тушди. Мактубда "Севгилим" Мавлуда. Мен сени севаман, факат сени. Бир кун келадики, сен ҳам мени чин дилдан севиб қоласан. Бу севги олдида ҳатто Жаҳонгиринг ҳам боз эгали, обёқларинг остига тиз чўкади. Сени бир умр сувучи Дишод" деб ёзилганди. Мавлуда ҳатни фижимлаганча чукур

ўтга толди. "Ишонмагин дўстингга, сомонтиқар пўстингга" деганлари шу экан-да... Ахир Дишод Ҳаётнинг дўстига эди, ким, нима учун бундай килид экан..." деган ўйлар кўнглидан ўтди.

Эрта тонгдан кўнглидан жой олган гашлики кун бўйи унга тинчлик бермади. Амакисиникадан қайта туриб, йўлда Дишодга кўзи тушиши, яна эрталабки хатни эслаб юраги ёрилаётди. Ўзи билмаган ҳолда қадамини тезлатди. Үзокдан тез-тез одимлаб бораётган Мавлудага кўзи тушган Дишод ҳам ҳаллослаганда қизга яқинлаши. Турли хил ваъдаларни бериб унинг кўнглини олмокчи бўлди. Мавлуданинг кулиғига ҳеч нарса кирмас, юргургандек бўлиб кетаркан, ўзини очик турган дарвозага урди. Қат-

тиқ ҳаяжон ичада нима килаётганини ҳам тушишмай ховли эстагига қараб юрди. У шу кадар хаёлга чўмганидан дадасининг гапини ҳам унтигуб кўйди. Дадаси кечак электр симини узилган кисмини боғдаги олма даҳратига илиб кўйиганди. Мавлуда ўй сурғанча олма даҳратига якинтида дарахтга кўл чўёзди, вужудини чулыгаган даҳшатли оғриқдан чинкириб юборди. Нима бўлаётганига акли етмай хушини йўкотди...

Оппок орзулар қанотида осмону-фалакда учбай юрган Мавлуданинг ҳаётни билан яқун топди. Унинг ёрқин келажак, баҳти ҳаёт ҳақидаги оппок орзулари атиги бир дакика ичада ҳавоға учбай кетди.

Рахима ЖУРАКУЛОВА

НИМА БЎЛАСА - МЕНГА БЎЛАСИН

Калбимдаги очилмаган ғунчалар очилмай хазон бўлган, бу деганим ҳамма нарсадан кўнглим музлаган. Яшашга не ҳожат? Йўқ-йўқ. Фарзандларим бор. Уларни хор бўлиб кимларнингдир қўлига қараб, бор бўлишларини тасаввур киломайди. Ҳаёт учун ўтган бўлсанда - уч ўғлим учун тирикман, холос. Юлдуз Узомондан ашуласининг ушбу мисралари менга қаратади айтгандек қалбимда муҳрланиб көлган.

**Менга умр тиламанг,
Ўлиб бўлган одамман.
Ҳазонимни кутмагил,
Сўлиб бўлган одамман.**

Мен аллақачон ўлиб ва сўлиб бўлган одамман. Бутун бор вуҳудимдаги меҳ-

бағрим хун бўлиб яшашни истамадим. 5 кунлик умрим қолган бўлса-да тинч яшашни истаб қолдим. Ичқилик деган нарса бўлмагандан балки ҳаётимда бундай аянчли кунлар бўлмасмиди? Турсуздигим ўтганинг мурасидан бориб исмларни ўзгартирди, холос. Балки қонун Максадхон тарафдадир. Аммо ҳаётнинг ўзига хос ёзилмаган қонунлари ҳам бор. Сиз нима дейсиз?

**Бошларимга бахт гуллари ўралмади,
Орзуларим, армонларим ушалмади,
Яна мени не кисматлар кутар экан,
Қани мен ҳам муродимга етсан экан.**

САЙЁРА

**ҲАЁТ
ТАШВИШЛАРИ ВА
ҚУВОНЧЛАРИ**

“МЕН ҲАМ БИР КУН ЎЗ ТЕНГИМНИ ТОПАРМАН...”–52-СОН

Кизим Шохистаҳон! Асалим, сизни таҳтириягта ёзган мактубингизни ўқиб жуда таъсириланиб кетдим ва ўз бошимдан ўтганларни ёзишга қарор қилдим.

Она қизим, сиз ўзингизни сира камситманд. Ҳаётда хусн, комат ёки бус-бутилк рол ўйнамайди. Мен ҳам уйда кенжада эдим. 8 ойлигимда ўнг оёғимдан кўнглиб колган экан (сандала). Оёқларимни панжалари йўқ, тўмтот бўлиб ўсмай қолган экан. Ҳар қанча даволаб, жарроҳлик ишларни олиб бориша ҳам фойдаси бўлмаган. Кайтана кўп вақт гипсда бўлганлиги туфайли ўнг оёғимдан оёғимдан анча озғин бўлиб колган, устига-устак, тўмтот. Туфилилар кия олмасдим. Махсус протез ёбек кийим ёки боягичи туфли киярдим. Мактабни битиргач, олийогоҳи кирдим. Сиз айтгандай, менга ҳам йигитлар бефарб эмасди. Ўзим кунвон, ёқимтот эдим. Лекин, лекин йигитлар “севаман”, дейшишардигу, ўйланиши келганду ўйланниб колишарди. Мен ойижонимни (Аллоҳ раҳмат қилган бўлсин) “Нега мени оёғими кўйидириб кўйгансиз”, – деб йиглаб кўйидардим. Ойижоним: “Менга қолса шундай бўлсин дейманни, мени отанг дўхтирга юбориб, келганимча сени қаровси колдирибдил, оқибатда сен танчага тушшиб кетибсан, болам”, – деб доим йиғлардилар. Ойимга “Менга агар ногирон йигитлардан совчи келса, ўзим олдинга солиб ҳайдайман, дердим. – Ундан кўра эрзис ўтганим маъкуз”, – дердим. Онахоним мени эркала, кўнглима қарадилар. Оқсоқланганим етмагандай, иккى оёғим икки хил. Уялиб-шум кирадиган бўлдим. Шимдай ҳеч ким билмасди, сал оқсоқланганимга “түфлингиз қисдими?”, – дейшишардига. Менга севги изкор аттаглар кўп бўлган, мен ҳам улардан бирини севиб қолганман. “Сизиз ўламан, ўйланман”, – дөвявергач, ўзим ҳакимда бор гапни айтиб берганим. Мендан олдин опан бор эди. Улардан олдин турмуш куролмас эдим. Ойижоним “майли, олангни сендан кейин узатаман, дай յигитнинг, онасины юборсан”, – деганларидан кейин унга айттандим. Оёғим ҳакида эшитган Мажнуним кўнглига ҳам келади демай, “оим йўқ дедилар”, – деди. Мен дунёга келганимга пушаймон бўлиб кетдим. Куйиб кетганимдан касал бўлиб қилдим. Менга қўшилиб онам ҳам кўйидилар. Шу пайтада олийгоҳда ёзги сессияни топшира-

ётган эдим. Юрагимга кип ҳам сифмай, охири имтиҳонга боролмай қолдим. Олдингинарини ҳаммасини аъло баҳога топширгандим. Анчадан кейин ҳужжат-

да маҳалладагилар ҳар хил мишиш-мишлар тарқатишган. Гўёқи, уйланнишга мажбур бўлиб колганилиги, тошкентлик эмаслигини, учун менга уйланганниш. Ҳали-

онаси уйлантириб кўйсак, унутади, деган мақсадда совчилика юра бошлишибди. Бундан хабар топган севгилим уйдан кетиб қолибдилар. Якин ўртоқларинида яшай бошлибдилар. Бир куни келиб менга “Тезор ЗАГСдан ўтайлик, ўзимиз квартира олиб яшайлик. Бўлмаса, мени ота-онам зўрлаб уйлантириб кўядилар”, – дедилар. Мен онажоним билан маслаҳатлашдим. Ойим: “Болам, чиндан севса, ота-онасини кўндиради. Ота-она рози бўлмаса сенга кун беришмайди. Аллоҳдан умид килиб кутинглар”, – дедилар. Бизнинг соғ мухаббатимиз ютиб чиқди. Севгилим уч ой дўстиникода яшаб юридилар. Менга фотиха ўқилганига олти ой бўлгач, дадажоним (қайнотам) келиб: “Мен ҳеч нарса бўйламан, 16 оқтабрда ЗАГС, 19 да никоз”, – деб кетибдилар. Орадан бир ҳафта ўтиди. Удли-шудли онажоним бир ҳафта ичиде тўйни таҳт килдилар. ЗАГС-да кетаётиман, сира онажонимайман, никоҳда дастурхонга келиб ўтиришимиз билан қайнотам орқамдан келиб: “Болам, юзингизни очиб, бемалот ўтиринг. Мени қизим иккита бўйди”, – дедилар. Кўзларимда ёш қалкиб кетди. Мана, севгилим билан турмуш курганимизга 20 йил бўлди. Тўртта бир-биридан гўзлар фарзандимиз бор. Ўглимиш бу йил 19 га тўлди. Хўжайним шу пайтчача менга қаттиқ галириш ўёқ турсин, “сиз” оғизлари “сен”га бормади. Ҳамма бизга ҳавас қиласди. Бир-биримизни кўз карашимииздан тушунамиз. Ойижоним бизнинг баҳтли-тахтигимизни кўриб, иккى фарзандимизни тарбиялаб, хасталик туфайли қазо килганларига мана, 14 йил бўлди. Баҳтимизга ойижоним-даражоним соғ-омон бўлишисан. Улар мени кизларидан ҳам аъло кўришади.

Шохистаҳон, болагинам, сиз ўзингизни магрур тутинг. Собир сизни чиндан севса, сизга сувчи куборади. Собирни йўлдан урган киз енгилтак бўлса керак, бундай қизлардан ҳамма нарсани кутиш мумкин. Йигитлар ҳам вақтини унумли ўтказишни яхши кўришади. Сиз ўзингизни камситманд. Сизни севиб, ардоқлашин. Жавобсиз севидан фойда йўқ. Сиз албатта ўз баҳтингизни топасиз. Мен сизга Аллоҳдан баҳт-саодат, порлок келажак ато этишини тилаб қоламан.

M.

Тошкент шахри

ХАММА БИЗГА ҲАВАС ҚИЛАДИ

ЭСЛАТМА: Ёшлигимда бахтсиз ҳодиса туфайли оёғим мажрух бўлиб қолганди. Үқиб юрганимда бир инигита кўнгил

билин ҳам юарарон.

БИЗГА ҲАВАС ҚИЛАДИ

ташлаб кетдим...

гача бир сир бор ёки иссяк-совуқ килиб тегиб олган дейдигандар ҳам топилади. Ҳаммаси ёғлон. Тошкентни кок ўртасидан, рус мактабини битирганди, гафар-зотли оиласдан, гирт ўзбек. Четга чиқиб кетдим, шекили...

Кискаси, мен уларни кўриб юрагим уриб ҳам кетмади. Ҳаஜонимни кетмадим ҳам. Шарта оёғимни ёчиб кўрсатдим. “Шунда ҳам севасизми?”, – дедим. Улар оёғимга назар ҳам солмай. “Мен инсонни хусни ёки бошқа нарсаси учун севмайман. Сизни борлигингизча-калбимдан севаман ва мени ҳам севишингизни истайман”, – дедилар. Ойижонимга ким, қаерда туради, ҳаммасини айтиб, мен билан учрашиб туришга рұксат сўрадилар. Эртаси куниёк ишхонамга бордилар. Биз 1,5 йил учрашиб юридик. Мен уларни севиш ҳам гапми, уларни ўхтилни тасаввур киломай қолдим. Кунлардан бир куни мени орқаворотдан севиб, синаб юрган шахходам уйга келиб, онани олдида мени севишиларини айтидилар. Ишонасизуми ўз (хозир умр йўлдошими) мана-мана деган хурлико, бус-бутун қизлар эришолмайдиган кўркам, ба-ланд бўйли, фахм-фаросатли, одобли, акли, замонавий йигит эди. Мен сизга лофт қимаяпман. Менга уйланганларига сидира олмаслигини айтавергач, ота-

“ДУНЁДА БОР БЎЛСИН ЯХШИЛАР”–27-СОН

Мен ушбу мақолани ўқиб кўзларимдан кувон ҳамда отасизлик ўқсик ёшларимдув-дуб тўклиди.

Ассалому алайкум Зоиджон ака, сиз Наргизани ўз ўйнингизга киз қилиб олиб келганингиздан сиздан жуда хурсандман, дунёда отаси бўла туриб отаси ўқсиб, кўйинаян кизга ота бўлибиз. Кизнинг муборак бўлсин, сиз бу дунёда жуда азиз

фамдан, “Фарзандларим тўққизта, агар рози бўлсангиз қизингизни менга берсангиз”, – деб сўрайди, шунда тогам рози бўлади. Узбек бўлди, лекин отам раҳматли орзу-хавасига етолмади, кон босими ошиб олмадан кўз юмди, жойлари жаннатда бўлсин. Отагинам жаннати одам эди, бу кенжада синглимишни жуда-жуда яхши

СИЗ САВОБ ИШ ҚИЛИБСИЗ

ва меҳрибон инсонсиз, сизни мадрлигингиз, соғ меҳрингизга та-саннолар айтаман.

Мен ота меҳрини 1993 йилдан бери кидириб ҳеч кимдан топа олмадим, ўзим савдо соҳасида ишлайман, оқ со-қолли отахонлар, бирор нарса ҳарид қилгани келса, кўзла-рига тикилиб қоламан, қани отажоним ёнимда бўлса, афсус...

Биз оиласда етти ўғил, иккى киз Андижон вилоятли, Балиқчи тумани, Маллачек қишлоғига яшаб ўйлайдик. Отам раҳматли колхозда механик бўлиб ишларди. 1978 йилда тогами хотини бетоб бўлиб вафот этди, уч киз, уч ўғил онасиш қолди, кичи-ни кизи уч ойлик чақалок эди. Отам то-

кўрар, ҳамма мөхрини берганди. Ҳозирда синглимиш турмушга чиқкан, жажо ўғли ҳам бор.

Киссада нисса шуки, Зоиджон ака. Сиз жуда катта савоб ҳуда кетиб қилибсиз, сизни бу муруватнинг нечта-нечта ўз болаларига меҳр бермай, фарзандларидан воз кечган бемехр оталарга ибрат бўлишини жуда хоҳлардим.

Азиз отажонлар, ҳеч қанон тирик бўлиб болаларингизни ташлаб кетманг, ахир улар сизни қанчалар яхши кўради, уларни томирида сизнинг қонингиз жўшиб туриди, уларда нима гуноҳ.

ОМАДХОН

Тошкент

ТҮГРИ.**УМР ОҚАР СУВДАЙ...**

“Гулдай ахли аёллигиз умри ҳазондай соририлб ғафат кутиш билан ўтса, боловлар тарбиясида кийнайлишиб ширин томлар пишириб ҳар куни сизни зору ниғор бўлиб кутса...”

Синглим Матлуба
Кашқадарё

керак. Ўқимиши аёл экансиз, сиз ҳам қаловини топшишингиз керак. 20-30 кунлаб

ишига кетади. Мусофирилида топган пулни ўз оиласи бағрида ҳам топса бўлади-ку...
МАТЛУБА

“УМРИМ КУТИШ БИЛАН ЎТАЯПТИ”–3-СОН

баҳон, хатингиз бўйича баҳоли кудрат фикр-мулоҳаза юритшига уринид. Тўгри, умр оқар сувдай ўтадиган кетади. Лекин ҳаёт, турмуш мурракаб, бирорвга унди, бирорвга бундай килинг, дейиш кийин.

Умр йўлдошингизни иш жойи ҳам дейшишингиздан у киши тузуккина мутахассис ёки кичикроқ бир бўлигимга раҳбар, ҳар холда зиммасида масъулатли иши бор экан. Бундай қишиларга ҳам осон эмас. Кундуз кунлари иш юритиш билан, кечалари бўлса ёртсанги иш режалари тузиб чиқади. Колаверса, шу мутахассислиги учун умрини, меҳнатини неча йил сарф қилиб ўқиган.

Дарров бор ишини ташлаб, бошқа бир ишига ўтиб қўя қолиши, яъни - тадбиркор ёки миришор дехон бўлиш ҳам осон эмас. Бунинг учун ҳам тажриба ва яна вақт

Анваржон МАМАТХОНОВ
Андижон вилояти

Ушанда мен 18 ёшда эдим. Томоғим оғриб қасалхонага тушиб көлдім. Шифокорлар: "Ангинани олдириб ташламаса бўлмайди", - дейиши. Мени жарроҳликка шу шифоҳонада амалиётни ўтаётган бир аспирант йигит тайёлдари. Жарроҳлик мувффакиятли кечди. Операциядан сўнг у мен ўтган хонага кириб хол-ахволимни

осон, аммо давлат бизга факат бир хона ўй берган эди, холос. Шунга ҳам катта рахмат. Биз ҳам одамларга ўшраб яшагимиз келарди. Тўғри, бу орада телевизор олдик, уй-рўзгор жихозлари олдик. Қолаверса, Шукур акани укаларининг кетма-кет тўйлари бўлди. Уларга ҳар бир тўйда ёрдам бердик. Охири марта уйга борганимизда қайнона

сиз, яхшиси ишингизни Тошкентга кўчира қолин", - десам, "Яхши иш топганимча ишлаб турай", - дердилар. Орадан яна вактлар ўти. Болаларим жудаям ширин бўлиб, тилга кириб қолиши. Худди ана шундай баҳтили кунларнинг бирорда оиласизга кириб келаётган союв шамонли пайқаб қолдим. Шукур ака боргандар сарни ўзгариб бордилар. Мен эрмини жуда севардим, мўмин-кобил эрмининг бирданини ўзгариши мени жудаям ажаблан-

нига 6 йил бўлади. Хали ҳам оиласида Фарзанд йўқ, уй-жой ҳам килишмаган. Баъзан кўнглимдан "Эрмининг пешонаси курсин", - деган ўлар ўтади. Эшишишмача, битта укалари ўз фарзандларини тургуруқондан чиқиши билан Шукур акамларга бериби. Фарзандларининг исмими Шоҳруҳ деб кўйиди. Майли, умири узок, бўлсин. Ўгиллари хозир 2 ёшда экан. Майли, болаларининг баҳтили. Шукур акам эсон-омон бўлсин, уларнинг хаётиничинч бўлса бўлгани. Лекин орадан шунча вакт ўтган бўлишига қарамай ҳали-ҳамон Шукур акамни эсдан чиқара олмайман. Кўнглимдан баъзан "Ўтган йиллар ичди бирон марта Шахзода нима килаётган экан деб ўйлаганимкан", - деган аламли ўлар кечади.

Шундай килиб оиласидаги муҳитга ҳам кўнкидим. Шукур акам бошқа аёлга ўйланниб кетгандаридан кейин бор меҳр-муҳаббатини фарзандларимга баҳшида килдим. Иш билан овундид. Шукур акани ҳам унтишига ҳаракат килардим. Мана шундай кунларнинг бирорда бир киши менга севги иззор қилди. У мени севиб қолганини, болаларимга ота бўлиб, турмуш кийинчиликларини ўз зиммасига олишини айтди. Лекин мен турмуш куришига кўркардим. Ҳали эндинга 35 ёшга килдим. Шукур ака: "Сен билан ажрашман", - деб туриб олдилар. Бу хабарни уларнинг тўйларидан бир ҳафта олдин эшилдим. Шундай мени ахволимни бир кўрсангиз эди... Эримга ялинишларим, оқсан кўз ёшларимнинг адоги йўқ эди. Уларга бўлган севгим хурмати ўша куни оиласизни бундай ахвозда ташлаб кетмасликларини айтиб, зорзор йигладим. Кейин Оҳангаронга бориб суршиштиридим. Кейин билсанам, эримга 26 ёшли бор киз турмушга чиқсан экан. Бу аёл умуман, ҳа-ҳа, умуман уларга тўғри келмасди, ишонинг. Агар озгина мос бўлганда ҳам мен бунчалик ҳайрон қолмаган бўлардим. Балки, азиз газетхонларда "Кўндош бўлгани учун ўни ёмонлаётгандир", - деган фикр пайдо бўлган бўлса керак. Йўқ, янгилашишади. Менинг 60 кг келса, у аёл 96-100 кг чиқарди... Майли, гап қоматда эмас, яна у аёл мени эримдан бир қарич баланд ҳам эди. Ҳуллас, тўй ҳам бўлди. Менинг энди севими эрим, йўқ эди. Улар ба вактда Тошкентда, каттабойи билан яшашарди. Б кунлигидан бокиб катта қилган асалоти болаларим астасекин катта бўлиши. Шукур акамни ийлига кўз тикирадим, зора келиб колсалар деб ҳар куни кўчага чиқиб кутиб турардим. Шу тариқа умрим ўти. Эшишишмуга қарангандар, улар ҳозирга чиқарда яшашаркан. Қолаверса, у аёл ҳам жудаям кийинчилик кўрган оиласдан экан. Уларнинг турмуш куришига

БАХТИМ УЧУН

КЎП КУРАШДИМ

мени ёнларига ўтказиб олиб: "Эсиз, ўлимни шунча йиллик умри... Мана, укаларни иккитадан фарзандлик бўлиши, у эса ён катта ўғил бўла туриб ҳали битта боласи йўқ...", - деди.

Уша куни мени юрагим қанчалар эзилганини билсангиз эди. Ҳар гап қайниларим, овсингарим фарзандлик бўлишгандан мен ўзимни кўярга жой топа олмасдим. Айника, Шукур акамни айтмайсизми... Лекин бизни севгимиз бир-бirimizga боғлаб турарди. Мана шундай гапдан кейин ҳам яна хеч нимани эшитмагандай, янги дунёга келган жиёнларимизни суюнчилаб, тогораю, сарпо-суруклар билан овсингаримнинг ўйларига кириб борардик. Кечалари овсингаримнида ётиб колсам, уларнинг бола эмизини кўриб: "Мен куриган дарахтман", - деб ийлардим. Орадан кўп ўтмай биз Шукур ака билан келишиб яхши бир киз асрар олдик. Бир олам оразу-умид билан қизчамизга Ширин деб исмий кўйидик. Ширин хақиқатдан жуда ширин қиз бўлиб катта бўлди. Ширин Шукур акам иккимизнинг ўтмасигида меҳр-муҳаббат илғарини янада каттиқроқ боғлади. Аммо, Шукур ака ҳар гап Тошкентга боргандан ўзгариб келарди. "Онам ажраш, деягни, каттаийм "Тошкентга кел" деялти", - деган гапларни топиб келарди. Кизимиз пойқадами билан Тошкентда 4 хонали ўй олдик. Кўп ўтмай кўчиб ҳам келдик. Ийлардаги ўтиб Шукур ака билан маслаҳатлашиб яна Азизон исмии болани асрар олдик. Бу вактда Тошкентда яшасак-да, улар ҳалимиян Оҳангаронга қатнаб ишларди. Ишга қатнаб юриб машина сотиб олдилар. Мен уларга: "Ўзингизни кийнаб нима қила-

малол етадиган кўп мурабблар пишириб оласизлар,-дедим. Шу пайт келиним:

- Бу ахвозда қанақа қилиб (маошилиз из демокчи) ўй битиралими? Йўқ, ҳали бери битмайди!-деди.

Мен жим бўлиб қолдим. Ранжидим. Лекин ахволимни сездирмадим. Ломлим, демадим. Шу топда бир нима десам, келин мабодо гап қаттариб юборласин, деган эхтиёт билан ўзи ёлгиз қолганда, кайфияти яхши бўлганда тушириб қўйман, деб ўйладим. Эртасига шундай фурсат топдим.

- Жон болам, -дедим меҳр билан келинимнинг елкаларини силаб,-хамма вакт яхши ният килишга ўрганинг. Яхши ният-ярим давлат, деб бекорга айтишмаган, машойхлар. Мана, яхши япсизлар, ҳалол топиб ўй кураяпсизлар.

КИЗИМ СЕНГА АЙТАМАН, КЕЛИНИМ ЭШИТ...

Худо хоҳласа ўша ўйларда давру давронлар суреб, кўша қарип, тўйлар килишимизлар. Узоқ умр кўрасизлар. Ҳа, болам, яхши япсиз билан бирга яхши ният ҳам кила билиши керак. Масалан, кеча мен яхши ният билдириганимда, сиз ҳам фикримга кўшилиб: "Айтганингиз келсин, илоҳим, ойижон!", - дессангиз қандоқ яхши бўларди. Сизнинг ҳам, менинг ҳам дилим равшан тортарди. Шу гапларни кечадан бери ўйлаб, сизга қандоқ тушунтирасам-ранжитиб қўймайман, деб ташвишландим. Ҳали ёшсиз. Хатоларни тузатиш мумкин.

Келиним фикрларимни тушунди. Яхши ният билан яшаб, меҳнат қилишни дилига тугди.

С. МАҲМУДОВА

ЯХШИ НИЯТ-ЯРИМ ДАВЛАТ

Бу гапни мен эмас, бошидан ўтган одамлар, доно машойхлар айтиб кетишиган. Демак, биз доимо яхши ният килишимиз керак. Елкамизда ўтирган фаришталарап омниб деб юборишади ҳар бир яхши ёмон гапимизга.

Үртanca ўглим, келиним икковлари курбига етганча ҳаракат қилишиб, маошларини тежаб-тергаб, ўй куришяпти. Албатта, ўй аста-секинлик билан битаятти. Кечки тоамдан сўнг ўша ўглим ширингина мурабблори орзулаб қолди. Бу уйда хозирча кўпчилик - ака-укалар бирга яшаттандари учунми, пиширган мураббларимиз киши яримдайт тубаг қолган эди. Шунда мени самимийлик билан яхши ният килдим.

- Худо хоҳласа, ёз келгандга уйларини битириб, кўчиб борасизлар. Қишига бе-

Ўглим обрўли жоҳда ишлайди. Шунинг шарофати билан дессангиз, уйимга тилпон ўтиб қолди. Ох-ох, унинг қадрини билган одам биларкан. Худди янги тушган келинингин ўзгинаси-я. Иссиғингтагам тайёр, со-вугингтагам. Айниқса, кимни соғинсан, келинпошша ишга тушиди. Уйда боринг-бор, ўғинг бор. Шунда-да шундок кулогуни кўтариб, таонобини бурасанг, ўғлинг олдинга тургандай бўлади. Бирлашда қарасанки, айтган нарсаларинг муҳаё.

Элбурутдан ичим куриганим ям бор бўлсин. Ким билиди ўшандо тиллоннинг тили тагида тили борлигини! Бўлмасаку, садқа мақтот кетсин!

Азот маҳал тиллон жиринглаб қолди. Ўглим кечаси билан алланнималарни ёзиб чиқкан эди, безовта бўлмасин дедими, кулогуни ўзим қўттардим. Тиллондан бир ёш йигитнинг жуда-ям ташвиши овози ўшилтилди:

- Хола, сизмисиз?

- Ҳа, - дедим мен ҳам катта ташвиши бошимга тушаётганини сезид.

- Ану... - йигит ҳўнграб юборди, - ойим... ойим оламдан ўтди-лар...

- Вой, ўлмасам, қачон? - дедими, деворга суняиб қолдим. Эс-хушимни бундок йигиб тил-пона гулок солсан, ду-дуглаб ётиди. Ўзимни тутай дейману, қаёда. Ҳўнграб юбордим.

Бор жоним танамдан чиқиб кетаётганга ўҳшайди.

Ез пайти бўлгани учун калишмаҳисни сандиқка ташлаб кўяқолгандим. Алип-тапил ўринин йикитиб уни олдим. Белимга ўрашга шол рўмомлини, ўглимга чопону, кийикчаниям. Келинин билан ўглимни кутиб туришгаям сабрим чи-дадами. "Тұхтан, бирга кетайлик", - дейишларига қарамага, кўчага чиқдим. Ҳали трамваем юрмаган экан. Ҳайтовор, визиллаб ўтаётган машинага кўл кўтарувдим, холатимни кўриб тўхтади.

Энди машинада кетаяпман, денг. Нурихон билан ўтган болалигимни, ойим билан дадам қазо қилганларида иккаламизнинг дод-фарёд чекиб йигланимизни, мендан хабар олувчи ёлғиз жигарим эканни эслаб пикилаб йиглаб бораётман. Кўчаси жудаим тор бўлгани учун машина кирмади, катта йўда тушириб кетди. Кўчасига бурилаётби, белимни боғлаб олдим ва овозим борича йиглаб кетдим: "Асл-зодам, жигарим, ота-онамдан колган ёдгорим, жигарим... А... Дод ўлимнинг дастидан, фарёд ўлимнинг дастидан..." Шундок ёнгинамдаги эшикнинг занжира шилк этиб тусди ва сингленинг кўшини Мехринисо мўралади. Уни кўрдиму: "Вой, Мехринисо,

овсиниздан айрилиб қолдим", - деб увос солиб йигладим. У бечораниям эси чиқиб кетаёди. Йиглаб бориб кўчанинг қайрили-

улиди-да, бечора", - дедими, яна айтиб-айтиб йиглаётсан, ердан пайдо бўлдими, осмондан тушдими билмайман, сингленинг овози келиб: "Хай опа, нима бўлди?", - деди. Шашқатор ёшим билан кўзимни очсан, бир кўлида обдаста, юз-кулиям артилмаган сингламо... Шундок бўшащдиму, ерга чўклилаб қолдим.

Кетма-кет этиб келган келинин билан ўглим дам кулишади, дам ўлди деган одамлари тириклигидан севиниб кўзларига ёш олишади.

Хуллас, ўша куни кечгача сингленинг олдиди бўлдим. Кечкурун юрагим хеч жойига тушавермаганидан уни ўзим билан бирга олиб кетдим. Нурихон ўйимизга кирдию, тил-пона хўйрайб қараф кўйди. Мен ҳам ундан баттар жоним чиқиб тиллон полвонни отиб юборай дедим.

Энди чой ичайлик десам, тиллонвой яна жиринглаб қолди. Шу пайт эшикни иттарманини. У лангиллаб очилиб кетса, эсим чиқиб кетай деди. Каёдан билай, шамол-памол ёпиб юборгандир, деб фарёд уриб ичкарига кирсам ҳовли супураётган келнини супурганни шулаганича ярим беҳуш бўлиб туриб қолди. Бундай айвонга қарасан, ҳеч ким йўқ. "Оббо, касалхонада тўсатдан

- Кудажон-у...

- Лаббай...

- Суюнчи беринг, кизлик бўлдик!

- Муборак бўлсин, кимнинг кўзи ёриди?

- Кизингизнинг. Нақ тўрт килою, уч юз грам. Пахлавон-а?!

- Вой, менинга ўлай, ҳали шошмай турсин, у дунё бу дунё...

- Нега довдираисиз, куда, қизни берган Худо, ўғилниам берар.

- Бермай ўлсин, шарманда бўлдим. Ахир, тушнага ўн беш кун бўлди-ю. Шу сўзни деганимни биламан, бир вақт кўзимни очсан... тепамда ким турибди денг... қизим! Шундок қаддимни ростлаб ўрнимдан кўзғалдим. Қизимни бир шапалоқ тортвормоқчи бўлдим. Ҳайтовор, бирдан хушим ўзимга келиб қолди...

Шу-шу, тиллонни келин-пошша эмас, полвон дейман. Чунки полвонлик қилиб тўрт мучам сог менини йикитиб юбо-рай деди-я! Бошқа жойларга килинган кўнғироқлар менинида жиринглаб, довдиратиб кўйди. Тиллоннинг бу одати колармикан, деганим сари баттар бўлалиги. Берардан қис-маса, ўглимга айтаман, сотивий дегани чиқиби. Ўшандан олиб берсинг, ана уни келинпошша деса ярашади.

Яира САДУЛЛАЕВА

ИМПОРТ ХАЖВИЯ ПОЛВОН

КЎЗЛАРИНГИЗ НУРАФШОН БЎЛСИН!

ларни "гул" тушибди дейишади. Икка-ла кўзининг бир хилда бўлиши учун биз уларга косметик линзалар тавсия кила-миз. Гоҳида кўзи ёки бир кўзи бошча рангда бўлганлар ҳам хижолат бўлиб юришади. Улар ҳам косметик лин-задан фойдалансан бўлади.

- Россия телевидениясида лазер хи-
рургияси ҳақида бот-бот кўрсатиша-
ти. Бу ҳақда сизнинг Фикригиз.

- Кўз - бу инсоннинг эн нозик аъзола-
ридан бири. Россияга бориб лазер опе-
рациясини қилдириб келган беморлар
бизга мурожат килганда уларни синчи-
лаб текширувдан ўтказдик. Тўртта бемор-
дан иккитасининг кўриш
кобилияти сусайган. Мен бу
операцияга қаршиман. Чунки
натижаси яхши эмас.

- Марказнинг тўғрисида муштари-
ларимизга гапириб берсангиз.

- Бизнинг марказимиз жуда юкори, си-
фатли тиббий жиҳозлар билан жиҳозлан-
ган. Малакали шифокорларимиз кўзни-
аник диагностика килиб, фойдали масла-
хатлар бериб, контакт линзалар билан та-
минлайди. Бизда яна оптика бўлими ҳам
мавжуд. Тажрибали шифокорларимиз ёш
болалардаги кўз ғилайлигини линзалар
орқали даволашади.

- Манзилингизни эслатиб ўтсан-
гиз.

- Сайдона кўчаси, 12 уй, Республика
кўз касалликлари шифохонаси бекати.
Телефон: 46-77-51, Автобуслар: 82, 85, 65, 100.

Суҳбатдош: Ҳонбии
ХИММАТ қизи

ЭЗГУЛИКНИНГ

УМРИ ҲАМИША УЗУН

ча 4-разрядли чилангар бўлиб ишга жой-
лашди. Аста-секин ўзини тиклади. Қўкон
хўжалик техникимга ўшига киради. Иш
давомида эса малакасин ортириб бор-
ди. Ўйанди. Йиллар эса оқар сувдек ўтиб
кетибди. Ҳозирда Ортиқ ака пойтахтнинг
Яккасарой тумани газ ёкиш корхонасида
фаолият кўрсатмоқда. Ўтган давр мобай-
нида кўплаб шогирдлар етиширган.

Ишда ҳам, оиласда ҳам устозимиз билан
ҳарқанча фарҳансас арзиди. Оиласда
тўрт нафар фарзандни вояж етказ-
ди. Ҳозирда уларнинг барчаси ўйли-
жойли. Қилган меҳнатлари учун эса ҳуку-
матимиз томонидан "Хурмат белгиси"
ордени ва бошқа унвонлар билан так-
дирланганлар. Лекин, буларнинг ораси-
даги энг юксакроқ муко-
дати ўтарнинг қўлган ишлари, эл-юртдан олган дуолари, юзлаб
шогирдлари бўлса керак...

Умр-шошкун дарёга ўҳшайди. Бир зумда ўтади. Қишидан эса ғафатгина қўл-
ган ишлари қолади. Мана, бугун устоз ол-
тиниш баҳорни қаршилашади. Биз барча
шогирдлари номидан Ортиқ акан тавал-
луд айёллари билан муборакбод этамиз.
Ва баралла "Шогирдларингиз баҳтига со-
бўлинг, устоз!", - деймиз.

Шогирдларингиз номидан
З. СОЛИЕВ

Оила ва жамият

Мақолада кептирилган фактлар,
вокеалар, маълумотлар учун муал-
лиф жавобгар хисобланади.

Муаллиф Фикри таҳрирлант нуқтаи
назаридан фарқ қилини мумкин.

Кўлзомалар таҳлил килинмайди
ва муаллифларга кайтарилмайди.

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САЙДОВА

Телефонлар:
Бош мухаррир — 133-28-20
Котибият — 34-86-91

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-үй.
Босишига топшириш вакти — 20.35
Босишига топширилди — 21.15

МАНЗИЛИМIZ:
Тошкент - 700000
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-үй.

ХОМИЙ
«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

ОБУНА ИНДЕКСИ -

Рўйхатга олиш № 33
Буюктар Г-206
Формати А-3, хажми 2 босма тобок
Бахсси эркян нархда
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи — М. СОДИКОВ.

яка обучнилар учун 176
ташкилотлар учун 177